

Warszawa, dnia 21 lutego 2022 r.

Stanowisko

Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych dotyczące organizacji pracy radców prawnych wykonujących zawód na podstawie umowy o pracę w spółce prawa handlowego

1. Przedmiot sprawy.

W dniu 13 stycznia 2022r. do Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych skierowana została prośba radcy prawnego o wydanie opinii i wyjaśnień w przedmiocie szeregu zagadnień, które odnoszą się do faktycznej lub planowanej organizacji pracy radców prawnych wykonujących zawód w oparciu o zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w spółce prawa handlowego.

Radca prawny przedstawił następujące zagadnienie:

1. Zarząd Spółki kapitałowej zamierza wprowadzić w wewnętrznych regulaminach dla radców prawnych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę służbowy wymóg podejmowania czynności polegających na składaniu pism / podejmowaniu czynności procesowych minimum co trzy miesiące. W tym zakresie Koordynator Zespołu Radców Prawnych będzie dokonywał kontroli akt prowadzonych spraw sądowych. Zarząd zakłada, że jeżeli od 3 miesięcy radca nie podjął czynności, składając np. pismo procesowe, możliwe jest obniżenie jego oceny pracowniczej kwartalnej i pozbawienie części dodatkowego wynagrodzenia wypłacanego kwartalnie. Kontroli i oceny będzie dokonywał Kierownik Biura Prawnego, któremu powierzono funkcję Koordynatora Zespołu Radców Prawnych lub funkcjonujący w strukturze jego zastępca.

W treści złożonego pisma radca prawny zamieścił następujące pytania do powyżej opisanego zagadnienia:

1. *Czy dozwolone jest ocenianie przez radcę prawnego, który jest Koordynatorem w rozumieniu ustawy o radcach prawnych, innych radców na podstawie ww. kryteriów ?*
2. *Czy radcę prawnego przy wykonywaniu zastępstwa procesowego wiążą wewnętrzne terminy pracodawcy w zakresie częstotliwości składania w trakcie toczących się spraw pism procesowych ?*
3. *Czy radcę prawnego zatrudnionego na podstawie umowy o pracę wiążą jedynie terminy prawa procesowego i materialnego przy świadczeniu pomocy prawnej i uchybienie jedynie tych terminów w prowadzonych na bieżąco sprawach procesowych cywilnych, egzekucyjnych, karnych lub administracyjnych może stanowić podstawę negatywnej oceny pracy radcy prawnego ?*
4. *Czy kontrola prowadzenia spraw sądowych procesowych cywilnych, egzekucyjnych, karnych lub administracyjnych przez radcę prawnego może dotyczyć zachowania terminów prawa procesowego i prawa materialnego ?*

Radca prawny opisał również następujące zagadnienie:

Zarząd Spółki chciałby powierzyć jak najszerszy wachlarz uprawnień Koordynatorowi Zespołu Radców Prawnych i jego zastępcy, dlatego Koordynator będzie zatrudniony na stanowisku Kierownika Biura Prawnego, a inny radca prawny na stanowisku Zastępcy Kierownika Biura Prawnego. Zgodnie jednak z Regulaminem Organizacyjnym, Członek Zarządu Spółki sprawuje bezpośredni nadzór nad Koordynatorem Zespołu Radców Prawnych i jest bezpośrednio przełożonym każdego z zatrudnionych radców prawnych.

W spółce zostały wprowadzone oceny kwartalne wszystkich pracowników. Spółka planuje, że od kwartalnej oceny pracownika będzie przysługiwało odwołanie do bezpośredniego przełożonego osoby dokonującej oceny pracy radcy prawnego. Koordynator Zespołu Radców Prawnych nie zamierza oceniać radców prawnych zatrudnionych w Spółce osobiście i ma zamiar w ramach delegowania kompetencji, upoważnić swojego zastępcę do dokonywania oceny pracy zawodowej każdego radcy prawnego raz na kwartał, który formalnie nie jest Koordynatorem w rozumieniu ustawy o radcach prawnych. Jeżeli radca prawny nie będzie zadowolony z oceny pracowniczej, może złożyć zgodnie z regulaminem odwołanie do bezpośredniego przełożonego osoby dokonującej oceny. W związku z delegacją obowiązków w zakresie dokonywania oceny pracowniczej na zastępcę kierownika (zastępcę

Koordinatora) jego bezpośrednim przełożonym jest Koordynator (kierownik biura). Tym samym zasadność odwołania od oceny dokonanej przez zastępcę koordynatora ocenić będzie Koordynator. Jednocześnie zgodnie z ustawą o radcach prawnych i regulaminem Organizacyjnym bezpośrednim przełożonym każdego z radców prawnych w tym koordynatora i jego zastępcy jest członek zarządu spółki.

Do powyższego zagadnienie sformułował następujące pytania:

- 1. Czy oceny pracowniczej tego rodzaju można dokonywać poprzez osobę Koordynatora Zespołu Radców Prawnych lub pomimo obecności tego pierwszego, przez innego radcę prawnego będącego jego zastępcą ?*
- 2. Czy bezpośrednim przełożonym radcy prawnego może być na potrzeby odwołania od oceny pracowniczej, ktoś inny, niż członek zarządu spółki ?*
- 3. Czy zasadność odwołania od oceny kwartalnej pracy radcy prawnego powinien dokonywać Koordynator Zespołu Radców Prawnych (jako bezpośredni przełożony osoby dokonującej oceny, czyli swojego zastępcy), czy członek zarządu spółki, któremu według Regulaminu Organizacyjnego podlega bezpośrednio każdy radca prawny ?*
- 4. Czy w spółce kapitałowej osoba bezpośrednio przełożoną dla radcy prawnego może być inny radca prawny, któremu powierzono zadanie koordynatora, czy musi to być prezes zarządu lub członek zarządu ?*
- 5. Czy powierzenie przez koordynatora dokonywania oceny pracowniczej swojemu zastępcy pozwala na uznanie w razie odwołania od wyników oceny, że odwołanie może być rozpoznawane przez bezpośredniego przełożonego zastępcy koordynatora, czyli koordynatora (w strukturze na stanowisku kierownika) ?*

Dodatkowo radca prawny zadał następujące pytania:

- 1. Czy radca prawny, który nie zgadza się z oceną pracowniczą (w ramach której oceną częściową jest ocena spraw sądowych, powinien mieć zapewnione przez pracodawcę bezwzględne prawo do wniesienia odwołania do członka zarządu sprawującego bezpośredni nadzór nad Koordynatorem Zespołu Radców Prawnych wydającym przedmiotową ocenę pracowniczą ? Czy pracodawca może delegować te uprawnienia do Kierownika Biura - będącego Koordynatorem Zespołu Radców Prawnych ?*
- 2. Czy w świetle ustawy o radcach prawnych i Kodeksu Etyki dopuszczalne będzie wprowadzenie do regulaminu Biura Prawnego uprawnienia dla Koordynatora Zespołu*

Radców Prawnych prawa ocen, czy w sprawie cywilnej prowadzonej przez innego radcę prawnego będącego pełnomocnikiem procesowym, zasadne jest wniesienie apelacji, skargi kasacyjnej od prawomocnego wyroku Sądu II instancji ? Czy w przypadku opinii o braku zasadności wnoszenia skargi kasacyjnej wydanej przez radcę prawnego prowadzącego sprawę, jako pełnomocnik procesowy ustanowiony w sprawie przez Spółkę, Koordynator może zmienić decyzję wyrażoną w opinii prawnej wydając polecenie służbowe wniesienia skargi kasacyjnej ?

2. Źródła prawa i materiały wykorzystane do zajęcia stanowiska.

Dla przedstawienia stanowiska w sprawie, oparto się na następujących przepisach prawa:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz.U. z 1997r. Nr 78, poz. 483 z późn. sprost. i zm.) – art. 17 ust. 1;
- 2) Ustawa z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 75 z późn. zm.) – art. 3 ust. 2, art. 6 ust. 1, art. 9 ust. 1, 2 i 3, art. 13 ust. 1, art. 14, art. 16 ust. 1, art. 22¹;
- 3) Ustawa z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 1805 z późn. zm.) – art. 205³§1 i §5;
- 4) Ustawa z dnia 26 czerwca 1994r. Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 1320 z późn. zm.) - art. 3¹§1, art. 100§1 i §2 pkt 4);
- 5) Kodeks Etyki Radcy Prawnego - Uchwała Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego – art. 6, art. 7 ust. 2 i 3, art. 8, art. 12 ust. 1, art. 41, art. 44, art. 45, art. 47, Dział VI;
- 6) Regulamin wykonywania zawodu radcy prawnego - Uchwała nr 94/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 13 czerwca 2015r. w sprawie Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego - §12 ust. 1 i 2;

oraz wykorzystano następujące materiały:

- 1) Włodzimierz Chróścik, Gerard Dźwigała, Leszek Korczak, Tomasz Scheffler (red.), Jarosław Sobutka, Anita Woroniecka, Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz, 3. Wydanie, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2021;
- 2) Tomasz Jaroszyński, Anna Sękowska, Paweł Skuczyński, Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz, Wydawnictwo Praktyka Prawnicza, Warszawa 2016;
- 3) Leszek Korczak, Joanna Lemańska, Tomasz Niedziński, Michał Okoń, Jacek Przygodzki, Tomasz Scheffler (red.), Bogusław Sołtys, Rafał Stankiewicz, Ustawa o radcach prawnych. Komentarz, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2018.

3. Analiza zagadnienia.

A. *„Radca prawny wykonuje w sposób samodzielny i niezależny wolny zawód służy interesom wymiaru sprawiedliwości jak również tym, których prawa i wolności zostały mu powierzone w celu ochrony. Zawód radcy prawnego podlegający ochronie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi jedną z gwarancji poszanowania prawa. Jest to zawód zaufania publicznego respektujący ideały i obowiązki etyczne ukształtowany w toku jego wykonywania. Zdefiniowanie reguł postępowania w życiu zawodowym i samorządowym przyczynia się do godnego i uczciwego wykonywania zawodu radcy prawnego.”* - Preambuła do Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Zawód radcy prawnego należy do zawodów zaufania publicznego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 Konstytucji RP.

W pkt III.3.4 wyroku z dnia 24 marca 2015r., K 19/14 (OTK-A 2015 nr 3, poz. 32), Trybunał Konstytucyjny przyjął, iż do cech takiego zawodu należy:

- „a) konieczność zapewnienia prawidłowego i zgodnego z interesem publicznym wykonywania zawodu, ze względu na znaczenie, jakie dana dziedzina aktywności zawodowej ma w społeczeństwie,*
- b) udzielanie świadczeń i wchodzenie przez przedstawicieli omawianych zawodów w kontakty z osobami fizycznymi w razie wystąpienia potencjalnego lub realnego zagrożenia dóbr o szczególnym charakterze (np. życia, zdrowia, wolności, godności, dobrego imienia),*

- c) *staranności i dbałości przedstawicieli omawianych zawodów o interesy osób korzystających z ich usług, troska o ich osobiste potrzeby, a także zapewnienie ochrony gwarantowanych przez Konstytucję praw podmiotowych jednostek,*
- d) *wymaganie szczególnych kwalifikacji do wykonywania omawianych zawodów, obejmujących nie tylko odpowiednie formalne wykształcenie, ale także nabyta doświadczenie oraz dawanie rękopmi należytego i zgodnego z interesem publicznym wykonywania zawodu z uwzględnieniem szczególnych norm deontologii zawodowej,*
- e) *pozyskiwanie informacji osobistych i dotyczących życia prywatnego osób korzystających z usług przedstawicieli zawodu zaufania publicznego, informacje te stanowią tajemnicę zawodową, a zwolnienie z niej może nastąpić na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U.nr 89, poz. 555 ze zm.),*
- f) *względna samodzielność wykonywania zawodu.”*

Zgodnie z treścią art. 6 ust 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych świadczenie pomocy prawnej przez radcę prawnego polega w szczególności na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy.

Zawód radcy prawnego polega zatem na świadczeniu pomocy prawnej na rzecz podmiotów i w zakresie wskazanym w ustawie o radcach prawnych.

Zaakcentowania w tym miejscu wymaga, że **radca prawny:**

- 1) **nie jest związany poleceniem co do treści opinii prawnej** (art. 13 ust. 1 ustawy o radcach prawnych);
- 2) **prowdzi samodzielnie sprawy przed organami orzekającymi, dbając o należyte wykorzystanie przewidzianych przez prawo środków dla ochrony uzasadnionych interesów jednostki organizacyjnej** (art. 14 ustawy o radcach prawnych);
- 3) **przy wykonywaniu czynności zawodowych, powinien być wolny od wszelkich wpływów wynikających z jego osobistych interesów, nacisków z zewnątrz oraz ingerencji z jakiegokolwiek strony lub z jakiegokolwiek powodu. Wyrażone przez kogokolwiek polecenia, ograniczające niezależność sugestie czy wskazówki,**

nie mogą wpływać na prezentowane przez niego stanowisko w sprawie (art. 7 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego);

- 4) **nie może naruszać zasad etyki zawodowej i niewłaściwie wywiązywać się z obowiązków zawodowych w celu spełnienia oczekiwań klienta lub osób trzecich** (art. 7 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego).

Podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy o radcach prawnych **oceny pracy zawodowej radcy prawnego dokonuje kierownik jednostki organizacyjnej, po zasięgnięciu opinii radcy prawnego wskazanego przez radę okręgowej izby radców prawnych.** Zgodnie z art. 22¹ powołanej ustawy **do kontroli i oceny wykonywania zawodu przez radcę prawnego jest uprawniona rada okręgowej izby radców prawnych, przy czym kontrolę przeprowadzają i oceny dokonują wizytatorzy powołani przez radę spośród radców prawnych.**

Powołane przepisy ustawy o radcach prawnych mają charakter bezwzględnie obowiązujący, w tym również pracodawcę będącego spółką kapitałową.

B. Wskazać należy, że stosownie do postanowień art. 9 ust. 1 i 2 ustawy o radcach prawnych, radca prawny wykonujący zawód w ramach stosunku pracy zajmuje samodzielne stanowisko podległe bezpośrednio kierownikowi jednostki organizacyjnej, przy czym jeżeli jednostka organizacyjna zatrudnia dwóch lub więcej radców prawnych, jednemu z nich powierza się koordynację pomocy prawnej w tej jednostce.

Powołany przepis stanowi jedną z gwarancji niezależności i samodzielności radcy prawnego, który wykonuje zawód w ramach stosunku pracy. Samodzielność tę gwarantuje bezpośrednio podporządkowanie radcy prawnego zatrudnionego w ramach stosunku pracy kierownikowi zakładu pracy. Ustawodawca nie przewidział przy tym żadnego wyjątku dla pracodawcy będącego spółką kapitałową. Wprowadzony w art. 9 ust. 3 ustawy o radcach prawnych wyjątek od zasady bezpośredniej podległości radcy prawnego kierownikowi jednostki organizacyjnej nie dotyczy spółek prawa handlowego. W literaturze przedmiotu podkreśla się, że regulacja art. 9 „(...) *ma charakter bezwzględnie wiążący, a zatem nie może być wolą stron stosunku pracy wyłączona albo ograniczona.*” (tak: Michał Okoń [w:] Leszek Korczak, Joanna Lemańska, Tomasz Niedziński, Michał Okoń, Jacek Przygodzki, Tomasz

Scheffler (red.), Bogusław Sołtys, Rafał Stankiewicz, Ustawa o radcach prawnych. Komentarz, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2018 - komentarz do art. 9, teza 2, s. 209; podkr. KEiWZ KRRP).

W konsekwencji **przełożonym radcy prawnego w strukturze organizacyjnej danego pracodawcy nie może być inna osoba niż kierownik tej jednostki rozumiany także jako kierownictwo, organ kierowniczy tej jednostki.** Powyższe znalazło potwierdzenie w orzecznictwie, w tym w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012r., II PK 113/11, OSNP 2013/1-2/5, oraz w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015r., III PK 109/14, LEX nr 1666025.

W przypadku spółki kapitałowej będzie nim w szczególności prezes zarządu spółki, czy zarząd spółki – odwołać się w tym miejscu posiłkowo należy do wewnętrznych regulacji organizacyjnych w danej spółce, określających podmiot dokonujący czynności z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 3¹§1 ustawy z dnia 26 czerwca 1994r. Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 1320 z późn. zm.), uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 15 września 2000r. Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 1526 z późn. zm.). Zauważyć przy tym należy, że z uwagi na wprowadzoną w art. 9 ust. 1 ustawy o radcach prawnych bezpośrednią podległość kierownikowi jednostki organizacyjnej powinna być osoba lub organ zarządzający tą jednostką z wyłączeniem jednak innej wyznaczonej osoby do wykonywania czynności z zakresu prawa pracy w rozumieniu powołanego przepisu art. 3¹§1 Kodeksu pracy.

W uzasadnieniu powołanego wyroku z dnia 27 stycznia 2012r., II PK 113/11, OSNP 2013/1-2/5, Sąd Najwyższy stwierdził przy tym, iż „(...) z art. 9 ustawy o radcach prawnych, ani z treści jakiegokolwiek postanowienia obowiązującego w spółce regulaminu pracy nie wynika, aby przełożony powoda (zarząd spółki) był zobowiązany do wydawania powodowi poleceń służbowych jedynie w sposób bezpośredni (in gremio lub za pośrednictwem prezesa) oraz w określonej formie, bez możliwości komunikowania się na odległość, a także pośrednictwa innych osób. Nie było więc żadnych przeszkód, aby przełożony powoda (zarząd spółki) wyznaczył mu zadania (polecenia) służbowe, przekazując je przez upoważnioną osobę.” W konkluzji Sąd Najwyższy podkreślił, że brak jest podstaw do odmowy przez radcę prawnego wykonania polecenia zarządu spółki przekazanego mu przez dyrektora

personalnego, który czyni to nie w swoim imieniu, ale w imieniu i na polecenie przełożonego radcy prawnego.

Wskazać należy, że dopuszczalność przekazywania radcy prawnemu poleceń kierownika jednostki organizacyjnej przez upoważnioną przez niego osobę jest aprobowana w literaturze przedmiotu (zob. Michał Okoń, op. cit., ss. 210 - 212). Odróżnić jednak należy dopuszczalne przekazywanie poleceń na wskazanych zasadach od nieprzenoszalności w opisanym zakresie funkcji kierownika jednostki organizacyjnej na inne osoby, tj. od niedozwolonego wskazania przez kierownika jednostki organizacyjnej innej osoby, której podlegałyby zatrudnieni w tej jednostce radcowie prawni (Ibidem, s. 210).

C. Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy o radcach prawnych w sytuacji, gdy jednostka organizacyjna zatrudnia dwóch lub więcej radców prawnych, jednemu z nich powierza się koordynowanie pomocy prawnej w tej jednostce.

Powyższa regulacja została doprecyzowana w wydanych na podstawie delegacji ustawowej (art. 57 pkt 7) i art. 60 pkt 8) lit. f) ustawy o radcach prawnych) aktach prawa wewnętrznego samorządu radców prawnych, tj. art. 41 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz §12 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego.

Stosownie do postanowień art. 41 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego radca prawny koordynujący prace zespołu radców prawnych nie może naruszać niezależności wykonywania zawodu poprzez merytoryczne ingerowanie w treść zajmowanego stanowiska co do prawa oraz samodzielności w prowadzeniu sprawy przed sądem lub innym organem orzekającym.

Z kolei zgodnie z treścią §12 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego (ust. 3 dotyczy radców prawnych świadczących pomoc prawną w zespole radców prawnych na innej podstawie niż umowa o pracę) radca prawny pełniący funkcję koordynatora radców prawnych organizuje pracę zespołu radców prawnych. Działania koordynatora nie mogą naruszać samodzielności radców prawnych w wykonywaniu powierzonych zadań (ust. 1). Radca prawny pełniący funkcję koordynatora powinien w szczególności: uzgodnić ze współpracującymi radcami system rozdziału spraw i dbać o zgodny z ustaleniami rozdział zadań zawodowych, dbać o prawidłowy rozkład czasu pracy radców prawnych, uwzględniający potrzeby jednostki organizacyjnej oraz postanowienia ustawy o radcach

prawnych, dbać o ustalenie planu urlopów uwzględniającego potrzeby radców prawnych i jednostki organizacyjnej (ust. 2).

Powyższe regulacje są wyrazem zasady niezależności zawodu radcy prawnego i jednymi z jej gwarantów. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że ochrona niezależności jest prawem i obowiązkiem radcy prawnego, zarówno wobec siebie, jak i innych radców prawnych, co w szczególności dotyczy radcy prawnego pełniącego funkcję koordynatora. Zaznacza się przy tym, że „[n]ie stanowi merytorycznej ingerencji przedstawienie poglądu prawnego w danej kwestii, udział w dyskusji, przedstawienie swojej argumentacji albo sposobu, w jaki postąpiłby dany radca. Merytoryczna i rzeczowa dyskusja między prawnikami, przedstawianie krytycznych stanowisk zarówno w kwestii prawa, jak i strategii procesowych, jest wręcz pożądana i służy zarówno wzajemnemu pogłębieniu wiedzy, jak i wypracowaniu najlepszych rozwiązań dla ochrony interesów reprezentowanych klientów. **Naruszeniem zakazu ingerencji jest więc wywieranie pozamerytorycznej presji (zarówno zapowiedź pozytywnych, jak i sugestia negatywnych skutków służbowych, w razie zajęcia określonego stanowiska), wykroczenie poza merytoryczną argumentację i domaganie się zajęcia określonego stanowiska lub postępowania przed organem orzekającym, pomimo, że podwładny nie jest do niego merytorycznie przekonany.**” (tak: Gerard Dźwigała [w:] Włodzimierz Chróścik, Gerard Dźwigała, Leszek Korczak, Tomasz Scheffler (red.), Jarosław Sobutka, Anita Woroniecka, Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz, 3. Wydanie, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2021 – komentarz do art. 41, teza 1 i 2, ss. 299 – 300 podkr. KEiWZ KRRP).

Z powołanych przepisów bezspornie wynika, że **koordynator zespołu radców prawnych pełni wyłącznie funkcję organizatora pracy pozostałych radców prawnych. Nie jest natomiast, ani nie może być przełożonym radców prawnych. Nie ma również prawa do wydawania poleceń służbowych pozostałym zatrudnionym w jednostce radcom prawnym, jak również nie może ingerować merytorycznie w sposób wykonywania czynności zawodowych przez koordynowanych radców prawnych.**

Zaakcentowania wymaga, że powyższe konkluzje znajdują oparcie w literaturze przedmiotu (zob. Michał Okoń, op. cit., ss. 212 – 213; Anna Sękowska [w:] Tomasz Jaroszyński, Anna Sękowska, Paweł Skuczyński, Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz, Wydawnictwo Praktyka Prawnicza, Warszawa 2016, ss. 208 - 211).

Uwagi wymaga także uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015r., sygn. akt III PK 109/14, LEX nr 1666025, w którym stwierdzono, co następuje: „(...) *Radca prawny koordynujący świadczenie pomocy prawnej w danej jednostce organizacyjnej nie jest uprawniony do merytorycznej ingerencji w sposób wykonywania zawodu przez innych radców, jeśli miałyby to naruszać ich niezależność. Zadaniem koordynatora zespołu nie jest więc wydawanie poleceń służbowych radcy prawnemu ani sprawowanie nadzoru lub kontroli nad czynnościami wykonywanymi przez radcę prawnego. Natomiast czynności koordynacyjne mogą niewątpliwie sprowadzać się do rozdzielania spraw pomiędzy poszczególnych radców prawnych celem ich załatwienia, czuwania nad zapewnieniem ciągłości obsługi prawnej, kontroli przestrzegania terminów procesowych i innych terminów przewidzianych dla załatwiania spraw, nadzoru nad obsługą administracyjną zespołu radców i prowadzeniem dokumentacji, decydowania o potrzebie uzyskania specjalistycznej konsultacji prawnej na zewnątrz itp.*”

4. Podsumowanie

Mając powyższe na względzie Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych odnosząc się do pytań zawartych w piśmie Wnioskodawcy i uwzględniając opisany tam stan faktyczny oraz założenia organizacyjne wskazuje, co następuje.

- A.** Nie jest dozwolone ocenianie przez radcę prawnego, który jest koordynatorem zespołu radców prawnych w rozumieniu art. 9 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, innych radców prawnych wchodzących w skład tego zespołu, w szczególności na podstawie takiego kryterium oceny, jak składanie pism w prowadzonych sprawach sądowych nie rzadziej niż co trzy miesiące. Dokonywanie takich ocen stanowiłoby naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 ustawy o radcach prawnych, art. 41 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz §12 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego w związku z art. 14 ustawy o radcach prawnych oraz art. 7 ust. 2 i 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Powyższa konstatacja dotyczy również odpowiednio radcy prawnego, któremu powierzono obowiązki nieprzewidzianego w ustawie o radcach prawnych zastępcy koordynatora zespołu radców prawnych.

- B.** Radcy prawnego zatrudnionego na podstawie umowy o pracę przy wykonywaniu przez niego czynności zastępstwa procesowego nie wiążą wewnętrzne terminy pracodawcy w zakresie częstotliwości składania pism procesowych w trakcie toczących się spraw sądowych. Radca prawny związany jest jedynie terminami wynikającymi z przepisów prawa powszechnie obowiązującego mających zastosowanie w prowadzonych sprawach, m.in. określonych w ustawie z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 1805 z późn. zm.)(dalej: K.p.c.). W szczególności zwrócić należy uwagę na postanowienia Rozdziału 2a Organizacja postępowania (art. 205¹ i nast. Kpc), w tym na przepis art. 205³§1 i §5 K.p.c., zgodnie z którymi w uzasadnionych przypadkach, w szczególności w sprawach zawiłych lub obrachunkowych, przewodniczący może zarządzić wymianę przez strony pism przygotowawczych, oznaczając porządek składania pism, terminy, w których pisma należy złożyć, i okoliczności, które mają być wyjaśnione, przy czym przewodniczący zarządza zwrot pisma przygotowawczego złożonego z uchybieniem terminu albo bez zarządzenia.
- C.** Kontrola pracodawcy może dotyczyć zachowania przez zatrudnionego radcę prawnego terminów wynikających z przepisów prawa procesowego i prawa materialnego. Ich uchybienie skutkować może bowiem ujemnymi skutkami dla pracodawcy. Radca prawny zaś, niezależnie od obowiązków pracowniczych wynikających w szczególności z art. 100 ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2020r. poz. 1320 z późn. zm.), w tym sumiennego i starannego wykonywania pracy (§1) oraz dbania o dobro zakładu pracy i ochronę jego mienia (§2 pkt 4)) zobowiązany jest w relacjach z pracodawcą w szczególności do przestrzegania art. 6, 8, 12 ust.1, 44, 45 i 47 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.¹

¹ Powołane przepisy Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowią:

Art. 6.

Radca prawny, mając na uwadze treść roty ślubowania określonej w ustawie o radcach prawnych, obowiązany jest wykonywać czynności zawodowe rzetelnie i uczciwie, zgodnie z prawem, zasadami etyki zawodowej oraz dobrymi obyczajami.

Art. 8.

Radca prawny, świadcząc klientowi pomoc prawną, postępuje lojalnie i kieruje się dobrem klienta w celu ochrony jego praw.

W ramach dokonywania kontroli, o której mowa wyżej uwzględnienia wymagają przepisy art. 16 ust.1 oraz art. 22¹ ustawy o radcach prawnych, które mają charakter bezwzględnie obowiązujący, w tym także pracodawcę będącego spółką kapitałową.

- D.** Pracodawca, organizując pracę w jednostce organizacyjnej (zakładzie pracy), może ustalić priorytetowy charakter spraw sądowych, czy administracyjnych, w których radca prawny jest pełnomocnikiem, w szczególności w taki sposób, że w przypadku otrzymania wezwania z sądu lub organu administracji publicznej radca prawny zobowiązany jest w pierwszej kolejności do dokonania określonych w wezwaniu czynności, z uwzględnieniem wyznaczonych przez sąd lub organ administracji publicznej terminów (przy zachowaniu ich kolejności od najkrótszego do najdłuższego w przypadku otrzymania kilku wezwań w tym samym czasie) przy odłożeniu wykonywanych w tym czasie czynności zawodowych w innych zleconych sprawach, do czasu sporządzenia odpowiedzi na wezwanie sądu lub organu administracji publicznej. Pracodawca ma przy tym obowiązek uwzględnienia w szczególności postanowień art. 14 ustawy o radcach prawnych, a także związanie radcy prawnego

Art. 12.

1. Radca prawny zobowiązany jest wykonywać czynności zawodowe sumiennie oraz z należytą starannością uwzględniającą profesjonalny charakter działania.
(...)

Art. 44.

1. Radca prawny, na żądanie klienta, obowiązany jest informować go o przebiegu sprawy i jej wyniku, a w szczególności o skutkach podejmowanych czynności procesowych.
2. Radca prawny obowiązany jest uzyskać zgodę klienta na dokonanie czynności procesowych obejmujących wniesienie pozwu, uznanie powództwa, zawarcie ugody, cofnięcie powództwa.
3. Radca prawny powinien przedstawić klientowi informację o bezzasadności lub niecelowości wnoszenia środka odwoławczego od orzeczenia kończącego sprawę w danej instancji.

Art. 45.

Stosunki pomiędzy radcą prawnym a klientem powinny być oparte na zaufaniu. Utrata zaufania może być podstawą wypowiedzenia pełnomocnictwa przez radcę prawnego.

Art. 47.

Radca prawny, rezygnując z prowadzenia sprawy, powinien uczynić to w takim czasie, by klient dla ochrony swoich interesów mógł skorzystać z pomocy prawnej innej osoby.

obowiązkiem przestrzegania Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stosownie do postanowień art. 3 ust. 2 ustawy o radcach prawnych.

- E.** Oceny pracy zawodowej radcy prawnego dokonywać może wyłącznie kierownik jednostki organizacyjnej, w której zatrudniony jest radca prawny, po obligatoryjnym zasięgnięciu opinii radcy prawnego wskazanego przez radę okręgowej izby radców prawnych. Do kontroli i oceny wykonywania zawodu przez radcę prawnego jest uprawniona rada okręgowej izby radców prawnych, przy czym kontrolę przeprowadzają i oceny dokonują wizytatorzy powołani przez radę spośród radców prawnych. (art. 16 ust. 1 i art. 22¹ o radcach prawnych). Zamierzając dokonać oceny pracy zawodowej radcy prawnego kierownik jednostki organizacyjnej powinien zwrócić się z wnioskiem o opinię do rady okręgowej izby radców prawnych w okręgowej izbie radców prawnych, której ten radca prawny jest członkiem. Powyższe reguły mają charakter bezwzględnie obowiązujący, w tym także pracodawcę będącego spółką kapitałową.
- F.** Ustawa o radcach prawnych nie przewiduje innych zasad oceny pracy zawodowej radcy prawnego od wskazanych w pkt E powyżej, w szczególności nie przewiduje powierzenia przez kierownika jednostki organizacyjnej dokonywania oceny pracy zawodowej radcy prawnego jakiegokolwiek innej osobie w ramach struktury organizacyjnej jednostki, a w konsekwencji odwołania do kierownika jednostki organizacyjnej od oceny pracy zawodowej radcy prawnego dokonanej przez taką osobę. Przyjęcie opisanych rozwiązań organizacyjnych stanowiłoby naruszenie art. 9 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, który ma charakter bezwzględnie obowiązujący, w tym także pracodawcę będącego spółką kapitałową.
- G.** Radcy prawnemu nie zgadzającemu się z oceną pracy zawodowej dokonanej przez kierownika jednostki organizacyjnej, w której jest zatrudniony, dokonaną po uprzednim zasięgnięciu opinii radcy prawnego wskazanego przez właściwą radę okręgowej izby radców prawnych, przysługują roszczenia przewidziane w przepisach prawa powszechnie obowiązującego.
- H.** Radca prawny, któremu powierzono wniesienie apelacji, czy skargi kasacyjnej, w przypadku oceny co do niezasadności lub niecelowości ich złożenia powinien niezwłocznie poinformować o tym pracodawcę, w szczególności w takim czasie, aby

umożliwić pracodawcy skorzystanie z pomocy prawnej innej osoby (art. 44 ust. 3 w związku z art. 47 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego). Radca prawny pełniący funkcję koordynatora zespołu radców prawnych, który nie podziela opinii radcy prawnego co do niezasadności wniesienia środka odwoławczego nie ma prawa wydać polecenia służbowego jego wniesienia radcy prawnemu, który wydał opinię, a to z uwagi na status prawny koordynatora zespołu radców prawnych (art. 9 ust. 1 i 2 ustawy o radcach prawnych, art. 41 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz §12 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego). W opisanym przypadku, koordynator zespołu radców prawnych znajdując podstawy do wniesienia środka odwoławczego, może zaproponować pracodawcy sporządzenie i złożenie go przez siebie, z uwzględnieniem obowiązków określonych w Dziale VI Stosunki pomiędzy radcami prawnymi Kodeksu Etyki Radców Prawnych.

Opracowanie:

r.pr. Joanna Gibas - Kobierecka

r.pr. Grzegorz Wyszogrodzki

Przewodniczący

Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu

Krajowej Rady Radców Prawnych

r.pr. Ryszard Wilmanowicz